JAKOB STREIT

Martin și albinele

JAKOB STREIT

Martin și albinele

În românește de
Jean Grosu

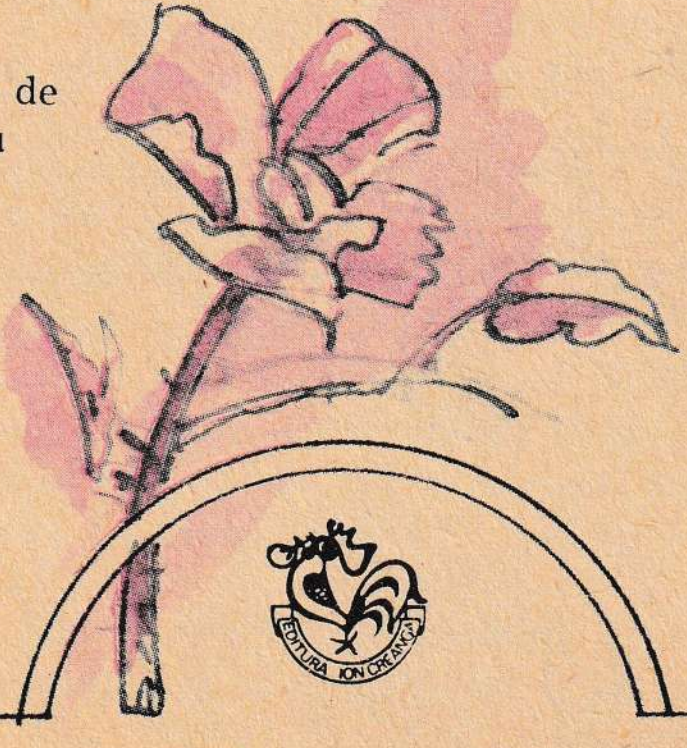

Editura
Ion Creangă
București
1984

Somnul iernii

O pătură groasă de nea acoperea căsuța albinelor. Vîntul rece al iernii șuiera jucăuș, stîrnind vîrtejul fulgilor albi printre ramurile dezgolite ale copacilor.

Martin sta în bucătărie, cu fruntea lipită de geam, și urmărea dansul rotitor al ninsorii.

— Privește fulgii de zăpadă, bunicule ! strigă el voios. Parcă ar fi niște albine ! Tot așa zboară și ele vara prin aer, și zumzăie !

— Așa o fi, dacă zici tu ! răspunse bunicul care se încălzea lîngă vatră. Și adăugă zîmbind : Zi-le mai degrabă „albinele iernii", fiindcă fulgii de zăpadă n-au să-ți dea miere s-o ungi pe pîine.

Chiar atunci, o rafală mai puternică stîrni pe acoperișul căsuței o volbură albă.

— Vai, vai, bunicule, tare mă tem că acoperișul albinelor verii o să cadă, și ele au să fie nevoite să danseze laolaltă cu cele ale iernii !

— Acoperișul stupinei e trainic. L-am întărit chiar eu cu scînduri, ca să nu se mai clatine, așa încît n-avea grijă !

— Bunicule, ce fac acum albinele ? Nu simt cum suflă vîntul ?

— Stau liniștite, Martin, una lîngă alta ; fiecare albină se strînge lîngă tovarășa ei ca să se încălzească, iar la mijloc șade matca.

— N-o să le fie foame dacă au să se trezească și n-au să găsească flori pe care să se așeze ?

— N-o să le fie, răspunse bunicul, fiindcă au niște cămăruțe în care au strîns miere de anul trecut ; dacă se trezesc și li se face foame, sug o picătură din ea și se întorc la odihnă.

— Dar nu îngheață pe gerul ăsta ? Că doar stupul nu e încălzit !

— Dragul meu Martin, nu uita că fiece picătură de miere cuprinde în ea multe, multe raze de soare. În timpul iernii, razele acestea încălzesc trupul micuț al albinelor și răspîndesc o dulce toropeală în tot stupul. Uneori se întîmplă ca o matcă bătrînă să moară în timpul iernii ; atunci, în prima zi mai caldă, e scoasă afară de tovarășele ei, care o lasă să cadă pe pămîntul acoperit de nea. Dacă în clipa aceea se nimerește să treacă o păsărică înfometată, care nu poate găsi în zăpadă nici măcar un viermișor, ciugulește albina moartă. Dar, îndeobște, albinele caută să nu le facă griji suratelor lor. Adesea, cînd una din ele își dă seama că stă să moară, se desprinde din grupul călduț al celorlalte, se tîrăște cu mare osteneală pînă la ieșire și zboară afară, în zăpadă, cu ultimele sale puteri, spre mormîntul alb care o așteaptă.

— Dar atunci, bunicule, înseamnă că ușița stupului nu e închisă toată iarna ?

— Trebuie să rămînă o deschizătură mică, atît cît să se poată strecura prin ea o albină. Dacă familia e mai puternică, această crăpătură poate fi mai mare, fiindcă prin ea intră în stup aerul proaspăt. Familia albinelor respiră și în timpul iernii. Să nu pui niciodată mîna să astupi urdinișul, căci se poate asfixia un roi întreg.

— Bunicule, o familie poate să moară toată odată, ca și cum ar fi o singură ființă ?

— Da, dacă nu mai trăiește matca. Fără ea, albinele nu pot' viețui mult timp, și asupra întregii familii se abate moartea ; pier toate, una după alta, și căsuța lor devine un cimitir. Dar curînd vine primăvara și atunci ai să poți merge cu mine la stupină. Ai să vezi cum am să deschid capacul fiecărui stup și am să ciocănesc în geam. Să fii foarte atent la răspunsul care va veni dinăuntru : dacă aripile albinelor vibrează ca un „șș“ scurt, atunci răspunsul e bun, înseamnă că matca e în viață. Dacă însă în timpul iernii matca a murit, atunci albinele vor răspunde la ciocănitura mea cu un murmur lung și istovit, trist, ca un plînset.

O astfel de familie, rămasă orfană, trăiește puțin. Dar dacă

reușești să dai albinelor muribunde o matcă nouă, scapă cu viață.

— Dar de unde vin matcele noi ?

— O să-ți povestesc despre ele altă dată. La drept vorbind, eşti destul de mare anul acesta ca să-mi dai o mînă de ajutor la îngrijitul albinelor. Ți-ar plăcea ?

— Sigur că mi-ar plăcea, numai dacă le spui să nu mă înțepe.

— Vedem noi, zîmbi bunicul, dar, pînă una-alta, mă duc după niscai fîn.

Zicînd acestea, bunicul ieși din bucătărie. Martin se întoarse la fereastră, privind cum se înalță, în mijlocul zăpezii, căsuța albinelor, stupina, în care sălășluiesc atîtea minuni. Și, dintr-un salt, fu din nou lîngă vatră, unde-și încălță saboții, apoi își trase căciulița peste urechi și ieși din casă. Alergă prin vînt pînă la stupină*, spre a se încredința că toate ușițele stupilor sînt întredeschise. Da, erau chiar așa cum îi spusese bunicul : abia de puteai trece prin ele vîrful degetului mic. Dar vîntul era rece, hăinuța prea subțire, și Martin, călcînd prin zăpada adîncă, se întoarse înfrigurat în casă. Era bucuros la gîndul că bunicul o să-i mai spună și alte lucruri despre albine şi că mai tîrziu va fi în stare să le îngrijească singur.

---

* Locul unde sînt amplasați stupii. În cazul de față, stupina — căsuța albinelor — este o cabană de lemn, avînd peretele din față format din înseși fațadele stupilor, așezați unii deasupra altora. În această stupină se intră pe o ușă din spate.

Deșteptarea

Către sfîrșitul lui februarie, de pe acoperișul stupinei se topea, picurînd, ultima ninsoare. Pe cîmpuri, odată cu trecerea iernii, pămîntul prinse a se dezveli în petice mari, noroioase. În soarele călduț, lujerele verzi ale ghioceilor răsăreau, ici-colo, sub cerul azuriu. O adiere dulce, încărcată de lumină, pătrundea prin urdinișul stupilor, ajungînd pînă la albine. În stupi era întuneric și liniște, albinele abia de se mișcau. O boare caldă mîngîia aripile și antenele celor ce se aflau mai aproape de ieșire. „Deșteptarea ! Deșteptarea !“ Ce gîdilătură plăcută ! Albinele întoarseră căpșorul, își întinseră piciorușele și, încă pe jumătate adormite, porniră săltînd spre urdiniș. Abia cînd ajunseră pe scîndurica de zbor se treziră de-a binelea. Soarele le spuse în glumă :

— Ce-ați pățit, somnoroaselor, de nu-mi faceți nici măcar un semn de bun venit din aripioare ?

— Părinte drag, te salutăm din inimă, dar stai nițel, să afle și suratele noastre, și matca noastră că te-ai întors și că lumea nu mai e atît de rece și albă !

O albină mititică ieși zumzăind cu încîntare prin deschizătura întunecoasă : „Bzz, bzz, ce frumos strălucește soarele ! Bzz, bzz, ce albastru e cerul !“ cîntă ea, copleșită de bucurie. În aceeași clipă, zece, douăzeci, o sută de aripioare prinseră să freamăte și o mulțime vioaie de picioruțe se înghesuiră spre ieșire. Dar în fața deschizăturii înguste, albinele erau împinse și rostogolite înapoi, fiindcă nu puteau trece prin ea decît una cîte una.

Primele care izbutiră să ajungă pe scîndurica de zbor fură întîmpinate de razele soarelui și, dînd puternic din aripioare, se ridicară în aer și prinseră a se roti în fața stupului.

În ultimele zile, Martin se ducea des pînă la căsuța albinelor, așteptînd cu nerăbdare să le vadă ieșind. Așa se face că

se afla acolo în clipa aceea și zări îndată aripioarele scînteind în lumină. Cu inima bătînd, își apropie ochii de urdiniș. Auzi zumzăitul acela plăpînd în aerul încălzit și se bucură văzînd albinele cum se îngrămădesc una peste alta în fața deschizăturii

La un moment dat, observă că unele dintre ele se apropie de peretele de lemn, lipind pe el o picătură ruginie. „Ia te uită, se minună el, trebuie să-l întreb pe bunicul dacă nu cumva au și început să depună primele ouășoare !“ Apoi văzu o albină cum se azvîrlea cu putere în canatul micuț, de lemn, încercînd pesemne să lărgească ieșirea. Atunci alergă pînă la atelierul bunicului, unde acesta dregea o roată.

— Bunicule, hai, vino degrabă ! strigă el cu răsuflarea tăiată, trăgîndu-l de mînecă. Albinele nu pot ieși din căsuță și se izbesc de ușiță, iar unele au depus ouă pe perete ! Vino repede să le vezi !

— Hm, așa, va să zică, rîse șiret bunicul, or fi niscaiva ouă roșii !

— Dar vino odată ! Altminteri au să-și rupă aripile și picioruşele, tot împingîndu-se spre ieșire.

— Așteaptă să bat cuiul ăsta, și vin.

Cînd ajunseră amîndoi la stupină, bunicul spuse, arătînd spre petișoarele ruginii :

— Vezi tu, dacă albinele n-ar putea să lepede aceste picături, s-ar îmbolnăvi. Asta nu e decît o rămășiță de miere veche, pe care au supt-o în timpul iernii, și acum se curăță de ea.

Zicînd acestea, bunicul veni în fața căsuței și împinse ușor cu mîna canaturile urdinișului, care lunecau într-o parte și alta, depărtîndu-se.

— Le deschid numai un pic, fiindcă s-ar putea să mai vină zile friguroase.

— Bunicule, matca nu s-a trezit ? Nu iese și ea afară, să facă baie de soare ?

— Nu, Martin, matca nu iese. E trează acum și o să-și depună primele ouă de îndată ce o să se iveasca pe tufele de alun

pulberea aceea galbenă care se scutură din mîțișori, atunci cînd îi freci între degete. Pentru albine e o făină prețioasă din care fac niște pîinițe mititele, cu care îi hrănesc pe micuții lor, după ce ies din ou. Tot astfel își culeg albinele prima lor hrană de primăvară și din mîțișorii de salcie ; iată de ce dacă oamenii rup mănunchiuri întregi din tufele astea, ca să le pună în vaze, se poate întîmpla ca albinele să sufere de foame.

Bunicul urcă din nou în casă, în timp ce băiatul mai zăbovi lîngă stupină. Deodată auzi un zumzăit întretăiat și văzu o albină tîrînd pe o alta și aruncîndu-se cu ea jos de pe urdiniș. Una dintre ele se ridică îndată în zbor, în timp ce cealaltă rămase pe pămînt. Martin se aplecă încetișor, ca s-o vadă de aproape : nu mișca nici din aripioare, nici din picioruțe, zăcea pe spate, și băiatul își zise că pesemne a murit. O prinse cu băgare de seamă de o aripă și și-o așeză în palmă. Cît era de ușoară ! Ca un puf ! Avea trupșorul încovoiat, picioruțele închircite, aripile țepene și străvezii. Martin o puse înapoi pe pămînt și porni încet către tufișul de alun ca să-i scuture mîțișorii, dar mugurii erau încă tari și nu voiau să facă pulbere gălbuie. „O să vin aici în fiecare zi, și astfel o să aflu cînd începe matca să depună ouă“, își spuse în sinea lui și se întoarse gînditor în atelier.

Pîinița soarelui

Au răsărit primii ghiocei, aidoma unor clopoței ce clinchetesc în bătaia vîntului primăvăratic. Într-una din nopțile călduțe, mîțișorii de alun deveniră mai moi, și cînd Martin încercă să-i mîngîie, degetul i se acoperi cu un praf galben. Și-l trecu peste limbă ca să guste din pulberea aceea ușoară.

„În clipa asta, în stup, matca își depune ouăle, își zise el, și vreau să văd dacă nu vine aici vreo albină să-și facă rost de nițică făină de alun". Băiatul stătu la pîndă în preajma tufișului și curînd auzi un zumzăit : o albină sta agățată de un mîțișor și culegea grăbită, cu piciorușele, făina gălbuie, pînă cînd trupșorul și aripile i se încărcară de praf auriu. Apoi, deodată, se opri din cules și se apucă să se perie. Martin își apropie fața, ținîndu-și răsuflarea, ca nu cumva s-o mătură de pe creangă. Și atunci văzu că albina aduna toată făina pe piciorușele din spate, într-un soi de coșulețe. Trecu apoi la alți mîțișori, se perie, frămîntă și îndesă praful galben pînă cînd coșulețele se umflară de tot, după care zbură în sfîrșit înapoi la stup.

Martin alergă pe urmele ei, dar cînd ajunse la căsuță, albina se și strecurase într-un stup, așa încît se mulțumi să urmărească zborul celorlalte ; multe din cele care soseau la stup purtau astfel de mingiuțe aurii.

„Mi-ar plăcea să gust din pîinea albinelor, pesemne că e tare bună !"

Se.distra urmărind albinele care ieșeau în grabă prin deschizătura întunecoasă, frecîndu-se de spinarea celor care intrau. Iată una mai grăbită, care se repede afară lovindu-se de o surată abia sosită, încărcată de polen. În ciocnire, o mingiuță aurie se desprinse și se rostogoli pe scîndurica urdinișului, în timp ce albina dispărea în întuneric.

„Mingiuța asta o mănînc eu", se gîndi deodată Martin și,

umezindu-și cu salivă vîrful arătătorului, întinse mîna spre scîndurică. Atinse ușurel gogoloiul de polen, care rămase prins de buricul degetului. Băiatul își retrase cu băgare de seamă mîna și-și puse pe limbă pîinița soarelui. Cît era de bună ! Era dulce și puțin acrișoară. Bucuros, alergă în casă și se repezi în bucătărie, unde mama tocmai turna ciorba în farfurii.

— Pe unde mi-ai umblat ? îl întrebă ea.

Martin răspunse :

— Mămico, azi n-am nevoie de ciorbă, fiindcă am mîncat... știi ce ?

Mama îl privi nedumerită, fără să înțeleagă ce vrea să spună.

— Am mîncat din pîinița soarelui ! răspunse el voios, în timp ce-i făcea cu ochiul bunicului.

Acesta îl întrebă :

— Ai șterpelit polen din mîțișorii alunului ?

— Nu, era cu adevărat o pîiniță a soarelui, frumos rotunjită. Am găsit-o pe scîndurica unui stup : o pierduse o albină.

— Ai avut noroc, zău așa ! Un lucru ca ăsta nu se întîmplă prea des.

În timpul mesei, băiatul povesti că albinele culegeau făina aurie a mîțișorilor în coșulețele lor și că el le-a văzut cum se îngrămădeau voioase una peste alta pe scîndurica de zbor.

Mai tîrziu, cînd ceru a treia farfurie de ciorbă, mama spuse :

— Mi se pare mie că pîinița asta a soarelui ți-a deschis pofta de mîncare !

Albinele răspund

Cu puțin înainte de a se desprimăvăra, bunicul îi spusese lui Martin :

— Hai cu mine la stupină ; azi o să încercăm să vedem dacă în toate familiile matca a supraviețuit greutăților iernii.

Înainte de a intra în stupină, se opriră o clipă urmărind zborul albinelor.

— Bunicule, privește, din ultima deschizătură ies foarte puține.

— Știu, răspunse bunicul, acolo ceva nu-i în regulă. Se prea poate ca în stupul acela să aibă loc o înmormîntare. Vezi tu, cînd moare matca, pentru albine e ca și cum pentru noi, oamenii, s-ar stinge soarele și am fi siliți să bîjbîim într-o lume cufundată în beznă și să pierim în chip jalnic.

Cheia stupinei scîrțîi în broasca ruginită în timpul iernii. Bunicul și nepoțelul intrară. Înăuntru era întuneric, și numai după ce bunicul deschise canaturile ferestruicii Martin deslușì mulțimea de stupi așezați pe două caturi. Erau numerotați, și de-o latură a fiecăruia atîrna o tăbliță pe care erau înscrise numere, semne și cuvinte.

— Privește, Martin, aceasta e prima muncă pe care va trebui s-o faci : să-mi cureți bine toate aceste tăblițe. Acum, pentru albine începe un nou an și fiecare familie trebuie să-și aibă calendarul ei.

Spunînd acestea, bunicul dădu la o parte capacul primului stup și ridică stratul de paie care ferise albinele de frig. Apăru o fereastră interioară.

— Fii atent, băiatule, acum am să ciocănesc cu un deget în fereastră. Ascultă bine ce fel de răspuns o să ne vină !

După ce bunicul ciocăni, se auzi un foșnet plin de vigoare : „șș, șș".

— Ai auzit ? Familia e puternică și sănătoasă și putem pune liniștiți capacul la loc.

Zumzăitul acela voios se repetă de mai multe ori : mai puternic la familiile numeroase, mai slab la cele mai mici. Martin ciocăni și el în cîțiva stupi, dar cînd ajunseră la ultimul, spuse :

— Bunicule, ciocănește tu de astă dată.

Abia răsună bătaia în geam, că-i răspunse un geamăt ușor, prelung, ce părea fără sfîrșit.

— Vai, vai, mormăi bunicul, și cînd te gîndești că era familia care-mi dădea cea mai multă miere ! Se aplecă descumpănit în fața stupului și în cele din urmă se întoarse spre Martin, care sta cu bărbia în piept, și-i porunci : Fugi iute și cere-i mamei să-ți dea o jumătate de pahar de apă cu zahăr, dar să aibă grijă ca siropul să fie foarte gros.

În timp ce băiatul se grăbea să-și îndeplinească misiunea, bunicul ridică geamul stupului și, cu o lopățică lungă, culese din stup albinele moarte. Cînd Martin se întoarse, îi spuse :

— Acum vom încerca să mutăm albinele rămase în viață într-o altă familie.

— Dar nu se vor omorî între ele, bunicule ? Nu mi-ai spus tu că fiecare familie are un miros al ei și că din cauza asta albinele nu pot fi primite nicăieri ?

— Da, așa este ; dar, privește, acum am să stropesc cu apă îndulcită micul roi al albinelor orfane, care nu mai au matcă. Aripile lor vor rămîne încleiate, și atunci am să le strîng cu o pană și am să le introduc în alt stup. Cînd străjile acestuia le vor zări pe străine, se vor repezi bîzîind asupra lor, gata să le împungă, dar cum vor băga de seamă cît de dulci sînt noile venite, vor începe să le lingă aripile, piciorușele, capul... Și astfel le vor primi cu bunăvoință pe bietele ființe părăsite și, ca niște surori bune, le vor lua printre ele, ca să facă parte din familia lor.

Martin se minună de faptul că puțină apă îndulcită îi poate împrieteni pe dușmani.

Bunicul ridică la iuțeală geamul unui alt stup. Apoi, apucînd o pensulă, stropi cu sirop albinele rămase fără matcă și,

cu ajutorul unei pene, le făcu să cadă în mijlocul celeilalte familii. Într-o clipită, albinele stropite fură asaltate de străji, dar, în loc de ace, le întîmpină limbile mici și lacome ale acestora, care prinseră să le spele cu rîvnă.

După ce închise la loc stupul și așeză pe el pernele de paie, bunicul luă lopățica în care strînsese albinele moarte și căută cu degetul pînă cînd dădu de matcă.

— Privește, Martin, timp de cinci ani matca a trăit în această coajă uscată.

Și așeză matca lipsită de viață în palma băiatului. Scutură apoi lopățica într-o gropiță, pe care o săpase cu tocul ghetei, și împinse un pic de pămînt peste albinele moarte.

Martin mai rămase puțin să cerceteze prețioasa coajă a matcei ; numără cerculețele de pe trupul lunguiеț și mîngîie aripile țepoase. Apoi se întoarse în casă ; în pod, avea o cutie secretă în care păstra cuiburi de păsărele, mușchi și pietricele colorate. Așeză cu gingășie nobila ființă moartă într-un cuib de pițigoi, și după ce o contemplă îndelung închise capacul cutiei.

Viața unei matce

— Bunicule, cît trăiește o matcă? întrebă într-o seară Martin, în timp ce ședeau în bucătărie.

— Viața unei matce durează de la trei pînă la cinci ani. Tu, de pildă, ai vîrsta a două matce. Albinele lucrătoare, în schimb, cele care fac miere, trăiesc doar cinci săptămîni; numai dacă se nasc către toamnă, lungul somn al iernii le ține în viață pînă la primăvară.

— Bunicule, povestește-mi despre matcă, despre regina albinelor, că tot nu e încă ora de culcare.

Și bunicul începu să povestească :

— Matca e tot ce au albinele mai scump pe lume. În jurul ei se află albine mereu gata s-o servească, fiindcă, vezi tu, oricît de ciudat ar părea, o matcă nu se pricepe să se îngrijească singură ; chiar dacă i-ar fi foame și ar avea lîngă dînsa un vas mare cu miere, tot n-ar mînca. Albinele-doici au grijă de ea, și, de îndată ce bagă de seamă că matca dă semne de foame, își vîră trompa într-o celulă plină cu miere, sug din ea o picătură pe care o reține o clipă pentru a o transforma într-un suc mai fin pe care-l oferă apoi matcei cu limba lor micuță, ca într-o linguriță. Închipuiește-ți că primăvara sînt perioade cînd matca depune într-o singură zi mai mult de o mie de ouă și că din ele iau ființă albine, aidoma florilor din semințele sădite în pămînt. Pe măsură ce îmbătrînește, mama albinelor depune tot mai puține ouă, se mișcă mai greoi, iar familia se împuținează și devine mai slabă. Dimineața, albinele nu mai ies voioase ca altădată și aduc acasă miere mai puțină, de parcă ar presimți că se apropie clipa cînd iubita lor mamă va muri. Dar într-o bună zi ea le dă a înțelege în limba lor că vrea să depună un ou din care se va naște o nouă matcă. Atunci sînt chemate lucrătoarele cele mai vrednice care, ca niște adevărați

zidari, se apucă să construiască o celulă mai mare, pentru oul cu pricina.

Ai observat, desigur, Martin, inelele acelea colorate, unele mai deschis, alte mai închis, de pe pîntecul albinelor ; pe aici ele secretă niște solzișori galbeni ; acestea sînt cărămizile lor, pe care noi le numim ceară. De fapt, este tot un soi de miere, dar transformată.

Din acești solzișori de ceară galbenă ele încep să zidească o celulă pentru oul viitoarei matce, iar atunci cînd construcția lor poartă forma unei coji de ghindă, matca bătrînă depune în ea oul.

Doicile vin în grabă, îl pipăie cu antenele și se bucură, în timp ce albinele-constructori dau zor mare să termine leagănul micuței matce. Îl măresc atît încît să poată încăpea în el o matcă adultă, dar în partea de jos îi mai lasă deocamdată o deschizătură. După trei zile, ceva începe să se miște înlăuntrul oului din care se strecoară încet un vierme mititel. Doicile cele mai vrednice îl iau iute în grija lor și-l îmbăiază într-un suc dulce, în timp ce altele se înșiruie în jurul celulei, apropiindu-și trupurile de pereții ei pentru ca noii venite să-i fie bine și cald pe această lume. Micuța începe să crească, și în cinci zile e atît de mare încît ocupă aproape toată celula. Atunci doicile cheamă iar albinele-constructori, ca să astupe deschizătura cu un căpăcel de ceară. În opt zile, trebuie să se producă transformarea larvei într-o albină-matcă, întocmai cum se deschide floarea din boboc. Nici măcar albinele nu pot să asiste la acest miracol, căci celula este atît de bine închisă, că nu rămîne nici o crăpătură.

În celula aceea întunecoasă se va petrece minunata transformare a noii matce căreia, acolo, în întuneric, i se desăvîrșește trupul. Puțin cîte puțin, din viermele vîscos se formează capul, toracele, abdomenul ; antenele se lungesc, picioarele se articulează, și la urmă se țes aripile gingașe. De îndată ce trupul matcei și-a căpătat forma pînă în cele mai mici amănunte, ea încearcă să-și miște ușor aripile și picioarele. Clatină din cap, se întinde, ba chiar se și tîrăște în strîmtoarea celulei sale.

Afară, doicile stau și ascultă zi și noapte, așteptînd ca noua matcă să le dea un semn de viață.

Încep atunci să roadă căpăcelul, ca s-o elibereze și s-o întîmpine cum se cuvine. Și ce bucurie și ce emoție pe ele cînd, în sfîrșit, o văd ieșind afară ! Unele îi aduc suc de miere, altele îi perie aripile ; pentru ele e ca și cum ar fi răsărit un nou soare, în timp ce altul e gata să se stingă.

Bătrîna matcă, slabă și neputincioasă, nu va mai putea viețui mult timp. Se zice că ea se duce la urmașa ei pentru a primi de la aceasta înțepătura mortală : regina cea tînără trebuie să-i înfigă acul printre inelele abdomenului, ca să trimită în brațele morții acel trup obosit de viață. Pe urmă, albinele lucrătoare apucă ușor trupul neînsuflețit al fostei stăpîne și-l duc spre ieșire. Aici se ridică în zbor, purtînd nobilele rămășițe spre pajiștile înflorite. Acolo va fi mormîntul ei. Albinele se întorc apoi grăbite și dornice s-o slujească pe noua matcă cu aceeași credință cu care au slujit-o pe cea dispărută.

Unii au observat că, de multe ori, cele două matce mai conviețuiesc un timp în pace și bună înțelegere, în mijlocul familiei lor. Cînd simte că o părăsesc puterile, bătrîna pornește singură în zborul morții, spre pajiștea smălțată de flori.

Cîteodată se întîmplă să fie găsită moartă într-un colț al stupului, unde s-a retras spre a-și da sufletul. Și astfel se stinge pe nesimțite, fără să se jeluiască nimănui.

Dar puterea bătrînei matce nu moare ; ea dăinuie prin tînăra ei urmașă, care știe să se îngrijească de toate, fără s-o fi învățat nimeni. Așa se face că foarte curînd familia albinelor e iar tînără și vioaie, de parcă ar fi căpătat un nou suflu de viață.

Zborul spre soare

Într-o după-amiază, Martin se afla în preajma stupinei, urmărind cu interes neastîmpăratul du-te-vino al albinelor lucrătoare ; cînd deodată zări, aproape cu spaimă, două sau trei albine mari și grase ieșind dintr-un stup, ca apoi, zumzăind de zor, să zboare pînă hăt departe. Băiatul se duse în grabă să-i povestească bunicului despre albinele acelea care, cine știe, poate numai din pricina bîzîitului lor puternic i se păruseră atît de uriașe.

— Trebuie să fie masculii, îi explică bunicul. Li se spune trîntori și sînt, într-adevăr, niște exemplare frumoase. În zilele călduroase se duc să zboare peste cîmpuri, dar nu ca să sugă nectarul florilor. La asta nu se pricep deloc ! Bîzîie doar, în aerul însorit, și, cînd obosesc, se așază pe o frunză sau pe o piatră încălzită. Cînd foamea îi mînă înapoi la stup, se lasă hrăniți de doici cu miere, ca niște copilași. Apoi se învîrt de colo-colo, se uită curioși prin fagurii încărcați cu miere și curînd încep să ceară iar de mîncare.

— Și spune-mi, albinele nu se înfurie cînd îi văd pe trîntorii ăștia cum li se încurcă printre picioare și cerșesc miere ? întrebă Martin plin de curiozitate.

— Nu ; atît timp cît pe pășuni florile n-au fost cosite, ele îi hrănesc cu răbdare pe acești trîntori grași care, îmbuibați cu sucul dulce, încep să se rotunjească și să capete un luciu strălucitor.

Matca pornește în zbor, însoțită de trîntori, o singură dată în viața ei. Puțin timp după ce a ieșit din celulă, ea le vorbește pe limba lor, cam așa : „Acum voi zbura spre înaltul cerului, pînă unde mă vor duce aripile, în întîmpinarea soarelui. Voi, trîntorilor, mă veți însoți, și acolo care dintre voi va ști să zboare pînă unde voi zbura eu îmi va fi soț". Iese apoi din

stup, urmată de o ceată întreagă de trîntori. În timpul zborului, cei mai leneşi şi mai rotofei rămîn foarte repede în urmă, în timp ce matca, descriind cercuri mari, continuă să urce. Puţini trîntori ajung s-o urmeze, iar ultimul rămas îi devine soţ : cu el zboară regina către soare.

Doar o dată se înalţă matca atît de sus spre cerul azuriu, şi se spune că acesta e zborul ei de nuntă. După ce a străbătut aerul rotindu-se în tării, ea se avîntă deodată în jos, ca o stea căzătoare, şi, părăsindu-şi tovarăşul, îşi regăseşte singură drumul de întoarcere la obştea ei, purtînd acum în ea splendoarea soarelui şi azurul cerului, drept care supusele o primesc cu un zumzet voios.

Soţul matcei, părăsit, nu mai găseşte niciodată calea de întoarcere.

Către vară, vine vremea cînd ţăranii cosesc pajiştile şi pun iarba la uscat. Albinele lucrătoare aduc acasă picături de nectar din ce în ce mai mici, dar trîntorii sînt în preajmă, gata să sugă mierea direct din trompele lor. Răbdarea albinelor faţă de aceşti leneşi are şi ea o limită şi într-o bună zi refuză să mai dea de mîncare mîncăcioşilor grăsani, îmbrîncindu-i cît colo. Iar ei, care n-au învăţat niciodată să mănînce singuri, devin în scurt timp slabi şi jalnici din pricina foamei ; şi albinele îi silesc pînă la urmă să plece : doicile, străjile şi albinele-constructori se reped asupra lor, îi înhaţă de picioare şi de trup, îi trag de aripi şi-i gonesc afară, pe urdiniş. Acolo îi aşteaptă moartea ; ei nu se pot apăra, fiindcă n-au ac, şi în întregul stup se aude o rumoare puternică de parcă ar fi un roit întîrziat. Trîntorii mişună caraghios pe scîndurica de zbor şi nu vor să plece, dar albinele sînt gata să-i atace din nou, îi smucesc, ba chiar îi prind de cele două aripi şi-i duc departe, pe cîmp.

Către seară, străjile au grijă ca nimeni să nu mai intre, şi astfel se sfîrşesc ei tîrîndu-se pe cîmp, pe jumătate amorţiţi, şi-şi dau sufletul în roua nopţii răcoroase.

Albinele roiesc

În seara următoare, bunicul își urmă povestirea :

— Ieri ți-am explicat cum se face că matca cea bătrînă îi predă, fără murmur, celei tinere grija familiei. Astăzi vreau să-ți povestesc cum se naște o familie nouă. Acum e momentul, cînd fînețele și arborii sînt în floare, și în zilele următoare s-ar putea ca albinele să roiască. În cazul acesta, va trebui să-mi dai o mînă de ajutor, și de aceea ascultă bine ce se poate întîmpla.

În luna mai toate florile arborilor se deschid și albina-matcă depune într-o singură zi o mulțime de ouă. Familia se mărește cu repeziciune și în stup de-abia de e loc pentru toate. În perioada asta, albinele lucrătoare mai tinere construiesc una sau mai multe celule pentru matcă, și în fiecare din ele matca va depune cîte un ou. Dar nefiind încă nici bătrînă și nici slăbită, nu va voi, atunci cînd va apare noua matcă, să primească din partea ei înțepătura mortală. Două matce nu pot viețui împreună în aceeași familie, și chiar din prima zi, după cele șaisprezece zile, cînd tînăra matcă ar trebui să iasă din celulă, albinele din stup încep să devină tot mai neliniștite. Cele două matce le apar ca doi sori, și ele nu știu pe care s-o urmeze. Se rotesc bîzîind prin stup și se atacă una pe alta cu sălbăticie.

Unele șușotesc : „S-o urmăm pe matca cea bătrînă, să ne luăm provizii de miere pentru drum". Altele răspund : „Noi nu venim, rămînem cu cea tînără !"

În mijlocul agitației, se aude la un moment dat un semnal subțire, dar hotărît : „tu, tu, tu..." Se zice că e matca bătrînă, care sună din trîmbiță chemarea ei, pentru a-și face auzită dorința de a părăsi sălașul ; ca și cum ar spune „Cine vrea să vină cu mine ?"

Și atunci unele dintre albine se îndreaptă în grabă spre

ieșire : „Venim cu tine, pornim către soare, să ne bucurăm de el !“ Ajunse afară, zboară și bîzîie, așteptîndu-și matca. Ea apare pe scîndurica urdinișului, înconjurată de un roi mare. Se ridică în zbor, îndreptîndu-se către ramura cea mai depărtată a unui copac, de pildă cum e părul care se înalță în mijlocul ariei, în timp ce celelalte o urmează cu frenezie. N-a apucat bine matca să se așeze pe ramură, că asupra ei se prăvale o grămadă de albine în forfotă învăpăiată, care se strîng, înconjurîndu-și mama. Se agață una de alta, se adună cu sutele, cu miile, pînă cînd, în cele din urmă, în aerul senin, roiul se liniștește, agățat, ca un ciorchine greu, de cracă. Din cînd în cînd vine în zbor cîte o albină întîrziată, pesemne o lucrătoare care se afla pe cîmp în momentul roitului și care, întoarsă acasă, a preferat să rămînă credincioasă vechii matce. Cu coșulețele sale galbene pline cu polen, se alipește și ea la ciorchinele tovarășelor sale.

Înăuntrul stupului au rămas cam o jumătate din albine dar și acestea se liniștesc treptat, căci peste puține zile noua matcă va ieși din celula sa.

Dar ce facem cu roiul care stă în păr ? Luăm o cutie, o scîndură și două bețișoare și le ducem sub copac. Apoi sprijinim cu multă băgare de seamă o scară de craca pe care s-a așezat roiul, avînd grijă să n-o scuturăm. Eu mă sui pe scară cu cutia în mînă și o țin sub ciorchinele de albine. O lovitură puternică peste cracă, și roiul întreg cade în cutie. Albinele au și început să se agite, dar, la iuțeală, cobor scara și răstorn cutia cu gura în jos, pe scîndura pe care o țineam pregătită. Înăuntru, matca se așază imediat pe plafon, în vreme ce celelalte o înconjoară, formînd un nou ciorchine. Între cutia răsturnată și scîndură pun cele două bețigașe, în așa fel ca să rămînă o răsuflătoare prin care să poată pătrunde acele albine care, în momentul scuturăturii, s-au risipit.

Dacă matca nu s-ar afla printre albinele din cutie, acestea ar roi încă o dată, ca să încerce s-o împresoare iar. Acum însă ele se strîng în căsuța de lemn care, spre seară, va fi dusă în pivniță, la răcoare.

Noul roi devine tăcut, rumoarea se potolește. Nemișcate, țepene, miile de albine rămîn unite de parcă ar fi un singur trup, a cărui inimă e matca. Sînt fericite că n-au pierdut-o în timpul zborului și cad într-un somn adînc.

În seara următoare, albinele capătă un nou stup. În timpul lungii odihne din întunericul pivniței, roiul și-a „clocit" un nou miros care-l leagă în strînsă prietenie. De acum încolo, mirosul acesta va ține albinele de nedespărțit și le va împiedica să se întoarcă din greșeală la vechiul stup, către care erau obișnuite să zboare. Dimpotrivă, vor reintra în noua familie care le-a fost destinată.

Băiatul și roiul

Martin a ascultat interesanta povestire a bunicului, dar, vrînd să afle mai multe, stărui ca acesta să-i mai spună și altele. Iar bunicul îi făcu pînă la urmă pe plac, istorisindu-i un fapt petrecut cu adevărat.

«Odată, fiul unui grădinar se afla în preajma prisăcii, urmărind zborul albinelor. Era în perioada roitului și dinspre unul din stupi se auzea un zumzăit puternic, căci chiar atunci o parte din familie se pregătea să plece în zbor cu matca ei. Băiatul se apropie mai mult și văzu cum un nor de albine, care creștea din ce în ce, se îngrămădea la ieșire. În sfîrșit, apăru matca și se ridică în aer, dar, fiind o matcă bătrînă, care nu avea aripi prea puternice, nu reuși să zboare decît pînă la creștetul băiatului, pe care se așeză.

Tatăl lui lucra în momentul acela într-un loc mai depărtat și băiatul nu apucă decît să-i strige cu glas tare : „Tată, roiesc albinele !“ că se și trezi asediat de norul acela uriaș și zumzăitor, care se năpustea asupra lor pentru a-și înconjura matca.

În clipa aceea, băiatul își aminti că tatăl său îl sfătuise să nu atîțe niciodată albinele. Astfel încît rămase nemișcat. Cînd tatăl sosi în fugă și-și văzu fiul acoperit de albine, îi strigă : „Închide ochii și gura, răsuflă numai pe nas și nu te clinti ! Alerg să aduc apă ca să le răcoresc, și astfel să le pot prinde. Stai pe loc !“

Înainte ca tatăl să fi adus toate cele de trebuință, pe capul băiatului se formase un ciorchine care îi cobora pînă pe umeri. Tatăl muie o perie în apă și stropi roiul cu o ploaie răcoroasă, care-l liniști. Băiatul continua să stea nemișcat și țeapăn, ca un trunchi de copac. Tatăl avea în mînă o cutie pe care o ținea sub ciorchinele atîrnător, în timp ce cu cealaltă mînă apucase un smoc din părul fiului său, neacoperit de albine. Îl scutură cu putere, și roiul căzu în cutie. Pesemne că și matca se afla

în mijlocul roiului, fiindcă deodată ultimele albine, atîrnate încă de umerii băiatului, se desprinseră și intrară în cutia pe care tatăl o pusese lîngă el.

— Deschide ochii și vino încoace, îi strigă el fiului său, și băiatul, liber acum, deschise binișor ochii și întoarse capul.

Văzînd că nu mai erau albine în jurul lui, sări spre tatăl său și strigă :

— Nu m-a înțepat nici una !

— Fiindcă te-ai ținut tare și nu te-ai mișcat, îi răspunse tatăl bătîndu-l pe umăr. Bravo ! Ești un băiat de ispravă !

Pe seară, în timp ce lucrau împreună în grădina de zarzavat, tatăl lăsă o clipă sapa și spuse :

— Ascultă bine, copile ! Dacă vreodată în viață te vei găsi în primejdie, amintește-ți de ziua în care ai reușit să rămîi liniștit și stăpîn pe tine în mijlocul roiului de albine, fără să te lași copleșit de frică. Mi-a plăcut cum te-ai purtat !

Apoi, tată și fiu se apucară iar de cosit».

Ziua roitului

Într-o caldă zi de mai, către prînz, Martin își făcea în grabă munciile mărunte din grădina de zarzavat cînd, deodată, băgă de seamă că dinspre stupină se aude un murmur neobișnuit. Se întoarse să privească mai bine și văzu un nor de albine care se învîrteau în aer.

„Te pomenești că roiesc", se gîndi el și alergă în casă să-l cheme pe bunic. Acesta porni în grabă, cu pași mari, spre curtea din dos și se opri lîngă stupină.

— Fii foarte atent încotro se duc să se așeze, spuse el, și să sperăm că nu vor pleca prea departe.

Pesemne că matca ieșise în clipa aceea, fiindcă văzură cum roiul părăsește stupul și se îndreaptă zumzăind spre un prun. Ciorchinele de albine începu să se îngroașe pe una din crengile mai joase. Martin șopti emoționat :

— Se opresc în prun !

— Du-te la bucătărie și adu-mi o farfurie cu făină, îi porunci bunicul, vreau să aflu exact din ce stup a pornit roiul.

Martin plecă să îndeplinească porunca bunicului, întrebîndu-se ce rost are făina, și cînd se întoarse văzu că doar cîteva albine mai zburau în jurul pomului, astfel că, împreună cu bunicul, putu să se apropie pentru a observa mai bine ce se petrece.

— Privește, bunicule, albinele au coșulețele pline cu polen, ceea ce înseamnă că abia s-au întors din cîmp și n-au avut timp să le golească.

Bunicul apropie farfuria cu făină de ciorchinele albinelor și spuse :

— Aleargă la stupină, iar eu am să desprind cîteva albine din roi și am să le scufund în făină. Înnălbite astfel, ele se vor întoarce la vechiul lor stup pentru a se curăța ; tu fii atent

și cercetează toate urdinișurile ca să descoperi unde intră albinele muiate în făină, și astfel vom ști cu siguranță care e stupul lor de baștină.

Băiatul ținu sub ochi urdinișurile stupilor și zări o albină mică, albă toată de făină, atingînd din zbor scîndurica celui de-al doilea stup, urmată imediat de a doua, apoi de a treia. Albinele albite dispăreau în grabă, toate pe aceeași deschizătură. Atunci Martin îi strigă bunicului :

— Le-am văzut : au intrat în al doilea stup !

— Mi-am închipuit eu, răspunse bunicul. Adă-mi un lighean cu apă, căci trebuie să încercăm să prindem roiul ; cred că scara nu ne va fi de folos, fiindcă ramura e foarte aplecată.

Așezară pe pămînt o scîndură, cu două bețișoare puse pe ea. Bunicul muie o perie în apă și stropi roiul, pentru a-l liniști ; apoi ținu cutia chiar sub ciorchinele de albine, apucă ramura cu mîna liberă și o scutură cu putere ; întreg roiul căzu în cutie.

— Acum le vom lăsa să stea potolite toată ziua aici, la umbra copacului, iar deseară le vom duce în pivniță.

— Cum se face că în timpul roitului albinele nu înțeapă ? întrebă Martin.

— Înainte de a ieși din stup, îi explică bunicul, sug multă miere pentru a se pregăti de drum, iar asta le face să fie bine dispuse ; și apoi, roitul este pentru ele prilej de bucurie, nu de luptă. Numai atunci cînd e zăpușeală și aerul e apăsător devin mai agresive și se întîmplă să înțepe, după cum au simțit-o pe pielea lor apicultorii.

După-amiază, Martin zăbovi în cîteva rînduri, timp de o clipă, lîngă cutie și observă că, din cînd în cînd, cîteva albine ieșeau din ea, în vreme ce altele intrau. Înainte de a se înnopta, bunicul duse scîndura cu cutia jos, în pivniță. Martin îi lumină treptele cu o lampă, temîndu-se ca un pas greșit să nu-l facă să se poticnească. Înainte de a pleca, își apropie urechea de peretele cutiei și auzi un murmur delicat, abia simțit, și le șopti încetișor : „Noapte bună, fugarelor, mă duc și eu la culcare".

Roiul cel nou are o casă a lui

Roiul se odihni toată noaptea și ziua următoare în întunericul pivniței, într-o liniște ca de mormînt. Abia către seară bunicul duse încetișor afară cutia cu albinele adormite. Le pregătise din timp un stup gol, unde agățase cîteva rame. Ridică deci capacul și, scuturînd cu hotărîre cutia, vărsă roiul, prin deschizătură, în noul său sălaș. Toate albinele intrară în el în urma matcei, stupul fu închis și familia întreagă zumzăi fericită în casa cea nouă.

Albinele lucrătoare se puseră îndată pe treabă, ca să producă ceară din belșug : trebuia construit un întreg oraș, cu multe celule pentru cuiburi și pentru miere. În scurt timp, matca depuse ouă în număr foarte mare, și astfel tînăra familie își începu viața ei de muncă.

În dimineața următoare, albinele au apărut pentru prima oară pe scîndurica de zbor ; somnul lung le-a făcut să uite de unde ieșeau și unde intrau mai înainte.

— Cum fac să regăsească drumul spre casă cînd zboară departe, în cîmpie ? întrebă Martin. Ar putea greși ușa și să se trezească într-o altă familie.

— Într-adevăr, e un lucru foarte curios, răspunse bunicul. Ai observat, desigur, pe scîndurică, niște albine care-și ridică pîntecul și zbîrnîie puternic din aripi : ele emană un miros. Toate albinele pot simți acest parfum ușor, care e diferit la fiecare familie și e adulmecat și recunoscut de albine, chiar și de la mare distanță. Acest parfum le arată tuturor, fără greș, ca un fir conducător, drumul de întoarcere spre casă. Albinele nu văd bine, lumea pentru ele e ștearsă, în culori palide. Dacă totuși fiecare scîndurică e vopsită cu altă culoare, găsesc mai ușor portița casei lor.

Roitul în pădure

Chiar în aceeași zi, spre seară, Martin se afla în bucătărie împreună cu bunicul, care începu din nou să povestească.

— Acum îți voi spune ce se întîmplă atunci cînd matca, roind, nu se așază pe un arbore apropiat, ci, așa cum se întîmplă uneori, își conduce roiul departe de stup, într-o pădure unde apicultorul nu-l mai poate regăsi și aduce acasă. Adesea, în luna mai, nopțile sînt încă reci ; se poate întîmpla ca, în jurul orei prînzului, o matcă să se depărteze de stup împreună cu suita ei, să zboare peste pajiști și cîmpii, pentru a se așeza pînă la urmă pe ramura unui fag, în pădure. Mii de albine zumzăie în jurul ei și se adună, înconjurînd-o pe creangă ; ca o minge susurătoare, atîrnă în coroana copacului și nici un apicultor nu ar putea să le observe și să le prindă, ca să le adăpostească în stupul său, căci roiul de albine arată, într-adevăr, doar ca o îngroșare a ramurii.

Coboară seara și, după asfințit, un vînt rece suflă prin frunziș ; albinele care stau pe dinafară amorțesc. Odată cu întunericul, frigul crește ; în noaptea înstelată ciorchinele de albine e înțepenit în exterior, dar în centrul lui matca se menține la căldură. Cînd mijesc zorile, unele albine, moarte de frig, cad pe pămînt. Dar curînd prima rază de soare redă un pic de viață roiului și multe albine încep să zboare încolo și încoace prin pădure, în căutarea unui loc adăpostit, care să fie noul sălaș al familiei.

Se strecoară printre pietre, pe sub rădăcini, în crăpăturile din pămînt ; una crede că a găsit un refugiu într-o scobitură de la poalele unui copac, dar deschizătura duce la un cuib de șoareci ; o alta dă peste o vizuină de vulpe. În zadar matca așteaptă în fag, nădăjduind să i se aducă o veste bună ; către seară, toate se întorc din explorarea lor, fără a fi aflat nimic.

Și totuși, o bătrînă albină credincioasă continuă căutările, chiar și după apusul soarelui, preferînd să tremure de frig în aerul rece decît să se întoarcă la matcă fără a-i da ajutor. Se cațără de-a lungul unui arbore foarte bătrîn, descoperă pe la mijlocul lui o deschizătură rotundă și se strecoară înăuntru. Vede atunci că a pătruns într-un copac găunos. Pesemne că în trecut a locuit aici o familie de ciocănitori care, cu ciocul lor tare, l-au curățat pe dinăuntru de tot lemnul putred. Bătrîna albină se întoarce spre ieșire și, iute ca vîntul, pornește către fagul unde se află roiul său și-și croiește drum printre sutele de surori, pentru a-i aduce la cunoștință matcei descoperirea sa. Vestea se răspîndește cu repeziciune : „Avem o casă ! Avem o casă !" Se aude chemarea matcei care dă semnalul de plecare, și întreg ciorchinele atîrnător e străbătut de freamăt. În aer răsună un murmur puternic, apoi apare matca ; condusă de credincioasa albină, ea se îndreaptă în zbor spre arborele scorburos. Albinele se strecoară prin deschizătură, bucurîndu-se de căldura noii locuințe. Are doar un singur cusur : intrarea e prea largă ; dar deocamdată nimeni nu-și face prea multe griji pentru iarnă, și familia e bucuroasă că și-a găsit un arbore proteguitor.

Sprintene, ceresele — albinele care fac ceară — se adună în adîncul scorburii pentru a se încălzi ca lumea, pînă cînd printre inelele abdomenului lor încep să apară primii solzișori de ceară galbenă. Iată-le atunci pe albinele-constructori gata de muncă, apucînd cu pricepere ceara proaspătă în cleștișorii pe care-i au pe mandibule și începînd să construiască în scorbură noile celule, de sus în jos.

Odată cu primele raze ale soarelui dimineții, albinele harnice pornesc să cutreiere printre flori, în timp ce matca începe să depună ouă în casa din copac, iar atunci cînd lucrătoarele se întorc cu recolta lor găsesc destule celule care să primească mierea și polenul.

Vine vara. Scorbura copacului e plină de celule, și pînă la apropierea toamnei ele sînt umplute cu miere. Albinele-paznici, care veghează la intrare, gata să alunge viespile prădalnice,

simt că vine anotimpul în care aripile și piciorușele lor vor înțepeni. Vîntul răcoros al toamnei foșnește printre frunzele copacilor ; albinele care păzesc afară îndură greu frigul pătrunzător și le cheamă pe surorile lor ziditoare : „Umpleți intrarea cu ceară !“ Acestea se duc la cerese : „Dați-ne ceară, trebuie să îngustăm intrarea și să construim o poartă pentru iarnă !“ Dar ceresele răspund : „Trebuia să veniți mai devreme, acum e prea frig ca să facem ceară ; totuși, o să încercăm“. Se strîng laolaltă pentru a aduna căldura necesară, dar din abdomenul lor ies doar niște plăcuțe subțirele, care nu ajung. Atunci pornesc în zbor pentru a-și face rost de rășină de pe trunchiurile copacilor, o frămîntă cu ceară, și astfel construiesc ușa, lăsînd o crăpătură prin care să intre o suflare de aer, atît cît îi trebuie familiei ca să respire în timpul iernii.

De acum încolo, în trunchiul scorburos va domni liniștea, și odată cu prima zăpadă roiul își va începe odihna de iarnă. Dacă iarna nu va fi prea rece, la venirea primăverii el va fi încă în viață și se va trezi.

O poveste populară spune că roiurile de albine sălbatice își întrerup somnul în miezul iernii, ca să murmure, în noaptea de ajun, un cîntec delicat, ușor ca o suflare : „Pace lumii, pace pe pămînt...“ Vom avea și noi bucuria să-l auzim cîndva, nu-i așa, Martin ?

După ce bunicul tăcu, băiatul întrebă :

— Sînt multe albine sălbatice în pădure ?

— În ținuturile nordice sînt destul de rare ; iernile sînt prea aspre ca să poată supraviețui.

— Dar ce fac viespile și bondarii, cărora oamenii nu le dau adăpost ?

— Cu ele se întîmplă altfel : toamna, afară de matcă, mor toate. Matcele viespilor și ale bondarilor se ascund, strecurîndu-se în vreo gaură adîncă din pămînt și-și petrec acolo iarna, adormite, iar apoi, primăvara, dau naștere unei noi familii.

Diviziunea muncii

Vorbind despre albine, le-am dat diferite nume : doici, cerese, constructori, paznici, culegătoare de miere sau, mai curînd, „aducătoare de pradă". Dar cine le împarte aceste sarcini diferite ? Iată cum se petrec lucrurile :

De îndată ce albinele ies din celulele unde au fost crescute timp de douăzeci și una de zile, doicile se apropie de ele și au grijă să le curețe cu limba și să le pieptene, iar la urmă le hrănesc, îndopîndu-le cu trompa. Noile născute stau nepăsătoare și nu prea știu ce treabă au de făcut. Dar foarte curînd cele vîrstnice le cheamă, le conduc la celulele unde se odihnesc alte ouă și larve albe și le poruncesc în limba lor : „Veți sta aici, liniștite, timp de trei zile și, cu trupul vostru, veți încălzi cuibarul".

Ascultătoare, albinele cele tinere se ghemuiesc așa cum li s-a poruncit și, din cînd în cînd, capătă nițică miere de la doici. În ziua a patra încep, la rîndul lor, să hrănească larvele mici cu suc de miere, în timp ce larvelor mai mature li-l dau amestecat cu polen. Iată deci că tinerele albine au devenit doici. Sarcina asta a lor le obligă să se învîrtă prin stup și astfel, la un moment dat, cînd au vreo șapte zile, li se întîmplă să descopere luminoasa deschizătură de la intrare. „Oare ce strălucește acolo, afară ?" Și, sprintene, aleargă către raza aceea. Dar străjile din prag le ceartă : „Ce faceți aici, micuțelor ? O să puteți ieși numai după ce veți împlini douăzeci de zile. Fuga înapoi !"

Albinele tinere se întorc în grabă la locul lor, zicîndu-și : „Pesemne că este acea țară a minunilor către care se îndreaptă surorile noastre mai mari și de unde ne aduc miere aurie !" Întreabă pe cîte o albină mai vîrstnică, iar aceasta le spune cu blîndețe : „Lumea de afară e presărată toată cu potire stelate,

la fel cum și orașul nostru de-aici, dinăuntru, e plin cu celule de ceară. Un soare strălucitor luminează potirele, care sună ca niște clopoței. Iar din melodia aceasta a soarelui adie parfum de nectar". „Dar ce e soarele ?" întreabă cele tinere. „E fratele mai mare al maicii noastre și locuiește sus, pe cer, le răspunde albina cea vîrstnică. Dar duceți-vă mîine la paznice și rugați-le să vă lase să stați o clipă pe scîndurica de zbor, ca să-l puteți vedea pe tatăl nostru".

A doua zi, albinele, care au acum opt zile, se întorc la intrarea luminoasă și, de astă dată, paznicele le lasă să treacă. Rămîn acolo, orbite de frumusețea zilei însorite. Din fînețe răsună o muzică ușoară, ca un clinchetit, și aripile lor vibrează de bucurie în marea aceea sclipitoare. Aproape fără să-și dea seama, se avîntă fără veste în aer, se înalță și coboară, o dată și încă o dată, în fața stupului, bete de lumină. În sfîrșit, ostenite după atîta joacă, se strecoară din nou în stup și continuă zeloase să se îngrijească de cuibar, bucurîndu-se dinainte de ziua în care vor putea să zboare liber în lumea soarelui.

În a zecea zi au sarcina să ia de pé picioruşele albinelor care se întorc gogoloaiele de polen, pe care trebuie apoi să le îndese cu capul în celule. Umplu astfel micile și numeroasele încăperi cu făina soarelui și cu miere. Cînd sosește cîte o albină mare, încărcată de recoltă, care lasă să se scurgă, picătură cu picătură, din trompa ei nectarul pe care l-a supt, albinele tinere trebuie să-l soarbă și să-l verse în celule.

Către a optsprezecea zi a vieții, încep să fabrice plăcuțe de ceară, din care construiesc cu dibăcie noi celule, sau închid cu căpăcele celulele umplute. Cele mai robuste sînt acum în stare să păzească stupul, ba, mai mult, în zilele zăpușitoare de vară se așază la intrare în șir lung și, mișcînd energic din aripi, aerisesc stupul : aerul cald e împins afară, în timp ce o adiere proaspătă înviorează roiul moleșit de căldură. Se întîmplă uneori ca o viespe lacomă să zboare în jurul stupului, încercînd să fure nițică miere. Se așază fără veste pe scîndurică și, ca și cum ar face și ea parte din familie, încearcă să se strecoare pe urdiniș. Dar paznicele îi recunosc mirosul acru și, pline de

mînie, se reped asupra hoaței. Se pornește o luptă crîncenă. Deoarece viespea se pricepe și să muște, și să înțepe, albinele o tîrăsc afară de aripi și de picioare și o aruncă departe de stup. Mult timp după aceea, viespea cea hoață simte în trupul său veninul înțepăturii albinelor și zace zvîrcolindu-se pe pajiște.

Albinele se întorc la postul lor de pază, murmurînd : „Asta nu mai calcă pe-aici !“

Zborul către lume

În sfîrșit, se împlinește cea de-a douăzecea zi de viață, zi în care li se îngăduie să înfăptuiască multașteptatul lor zbor în lume.

Odată cu soarele dimineții, albinele tinere, care au împlinit douăzeci de zile, apar pe scîndurica de zbor ; de pe fînețele smălțate în toate culorile le vine în întîmpinare un parfum delicat, și ele pornesc în mare grabă într-acolo. Zboară voioase, în timp ce jos, pe pămînt, mii și mii de picături de rouă strălucitoare se aprind în iarbă și o mare nesfîrșită de potire, ca niște steluțe, își răspîndește mireasma, sclipește și cîntă în văpaia luminii matinale. Din grădină se aude, ca o muzică, glasul puternic al lalelelor, apoi șoapta delicată a violetelor și a florilor de nu-mă-uita, și, în sfîrșit, din toate părțile, răsună trîmbița năvalnică a gurii-leului.

— Vin la voi, frumoșii mei sori galbeni ! strigă o albină repezindu-se spre un bănuț auriu. Într-o clipă, e acoperită de polen și se perie de zor ca să-l îndese și să-și umple coșulețele, apoi zboară vioaie către altul.

Albinele rămîn credincioase florii pe care și-au ales-o și, la fiecare zbor pentru recoltă, vizitează numai flori de aceeași specie, chiar și două sau trei zile la rînd.

O altă albină, la primul ei zbor, se îndreaptă spre modesta nu-mă-uita ; stropul de nectar cuprins de acel potir mititel e neînsemnat, dar o sută de stropi fac totuși o picătură mare.

Peste noapte, florile unui cireș s-au deschis de tot și, dis-de-dimineață, o albină descoperă luminoasa împărăție înflorită. Aici nectarul izvorăște din belșug, și curînd trupul albinei devine umflat și greu. Ostenită de povară, se întoarce acasă și nici n-a apucat bine să-și depună recolta, că începe să joace în mijlocul tovarășelor sale : o învîrtitură la dreapta, o învîr-

titură la stînga, se sucește și răsucește, înclină capul, își scutură corpul cînd încoace, cînd încolo. Dar ce-i agitația asta nemaipomenită ?

E dansul cireșului; multe dintre albine privesc la dansatoare, îi înțeleg mesajul, și atunci cînd ea, mereu dansînd, dă semn că vrea să iasă din stup, un grup de vreo douăsprezece

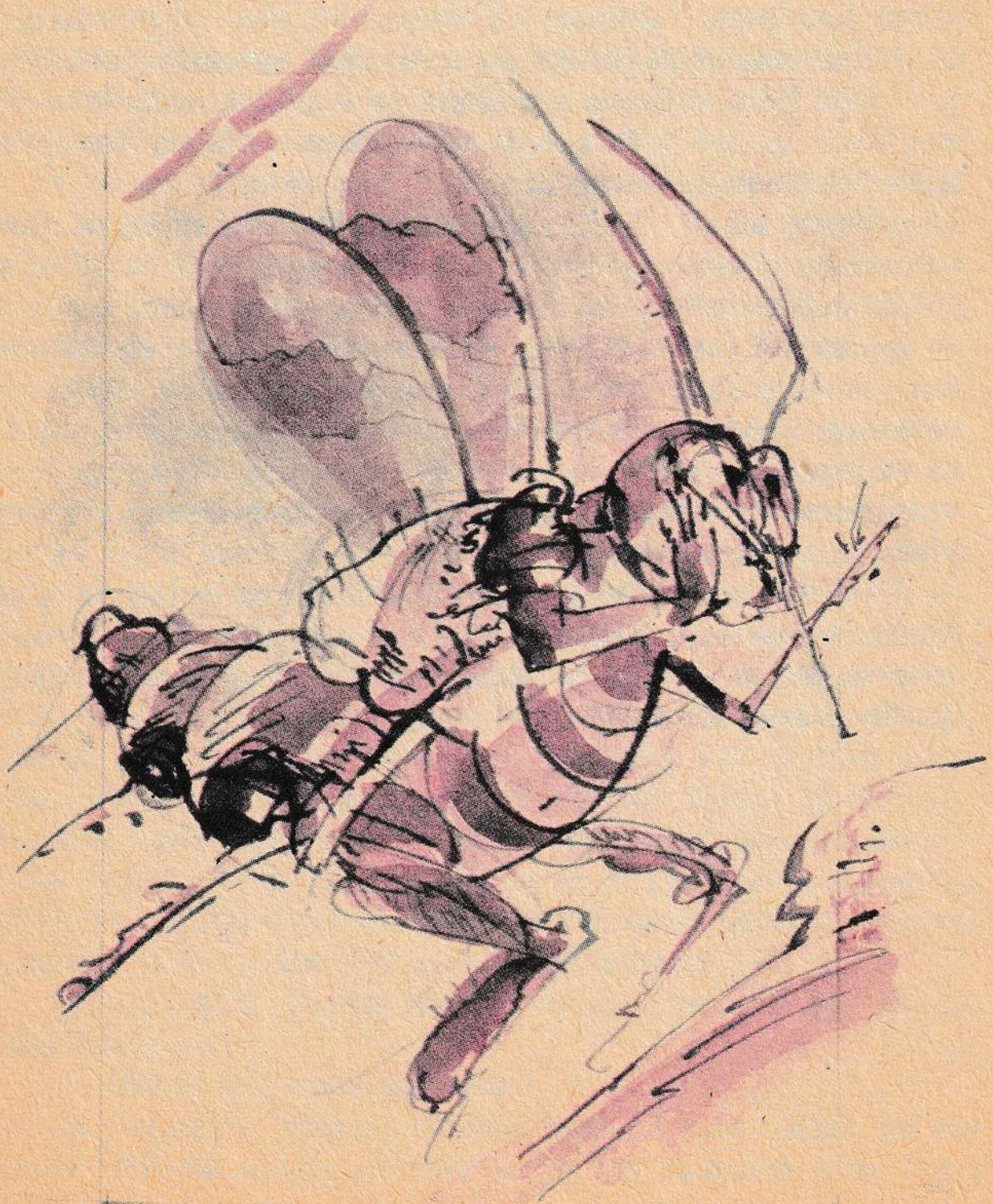

albine „prădătoare“ o urmează pentru a ajunge la cireș. Zumzăie voioase printre flori, apoi se întorc acasă încărcate și, la rîndul lor, se pun să danseze. De astă dată le urmează o ceată de peste o sută de albine.

Adesea, numai albinele unui singur roi se înghesuie zumzăind, dimineața, pe un cireș. Dacă o albină dintr-o altă familie se nimerește în palatul acesta al mierii, aleargă și ea să-și vestească tovarășele ; albinele nu obișnuiesc să se certe pentru miere, cum fac cîinii pentru un os sau unii oameni pentru bani și bogății. Dacă o floare e ocupată de o albină, cealaltă se dă mai încolo și lasă locul surorii sale. Dar se întîmplă, totuși, să le vezi certîndu-se pentru un potir.

Albinele au un dans anume pentru diferite specii de flori cu nectar, cu ajutorul căruia le cheamă pe altele ; la fel obișnuiesc să danseze și pentru a anunța că au găsit polen.

La apusul soarelui, aerul devine răcoros, și o albină care n-a pornit la timp înapoi spre stup va fi silită să înghețe în roua nopții. Atunci cînd vede că aripile refuză s-o mai poarte, ea va încerca să se strecoare într-o crăpătură din pămînt, unde va putea să se mențină în viață, apărată de bulgării de țărînă, pînă în ziua următoare.

Uneori se întîmplă să găsești o albină moartă într-un potir de floare ; de fapt, cînd au trecut de o anumită vîrstă, albinele mor în timpul muncii, pe pajiște, și-și aleg ca mormînt petalele luminoase ale florilor.

Albinele și fructele

Pe arie, chiar în fața prisăcii, creștea un cireș care înflorea mai tîrziu decît alții.

Martin aflase de la bunicul său că albinele ajută la creșterea recoltei de fructe și că, fără ele, în momentul culesului pomii ar fi mult mai puțin încărcați de rod.

„Cum se întîmplă asta ?“ se întreba el și într-o zi îl rugă pe bunic să-i explice cum stau lucrurile. Era chiar în perioada înfloritului și se găseau amîndoi în apropierea cireșului. Bunicul apucă o ramură și o trase spre el în clipa cînd o albină se așeza pe o floare. Albina nu se lăsă întreruptă din munca sa, și bunicul spuse încet :

— Vezi, aceasta este o culegătoare de polen care caută cu grijă staminele galbene și făinoase ale florii ; toți perișorii de pe corpul ei sînt presărați cu polen. Acum, dacă te uiți cu atenție înăuntrul florii de cireș, ai să vezi la mijlocul staminelor o delicată steluță verde, de unde pornește stigmatul. Cînd o albină pătrunde în floare, ea depune, fără să bage de seamă, puțin polen prin deschizătura stigmatului care îl absoarbe îndată. Făina aurie ajunge astfel în micul nodul care se află pe fundul potirului florii, aducîndu-i un strop din căldura arzătoare a soarelui. Și iată că atunci nodulul începe să crească ; iar cînd floarea se vestejește și petalele îi cad, apare o minusculă cireașă verde. Dacă polenul n-ar fi pătruns ca o rază de soare în noduleţul verzui, acesta s-ar fi uscat odată cu floarea, și mierlele ar fi șuierat în zadar, căutînd cireșe.

Bunicul dădu drumul crengii, dar Martin avea pregătită o altă întrebare :

— Dar cu sîmburele cum este ?

— Puterea și căldura soarelui care au intrat odată cu polenul lucrează asupra sîmburelui, înainte ca acesta să se fi în-

tărit. Cireașa e încălzită pe dinăuntru și se umflă, în timp ce razele soarelui dau nodulețului verde puterea de a crește, transformîndu-l într-un fruct dulce și zemos și adunînd amărăciunea înăuntrul sîmburelui. Încearcă să spargi unul la vară și ai să-i simți gustul.

Bunicul intră în casă, în timp ce băiatul rămase sub cireș. Deodată îi veni o idee : „Astă-toamnă, mama a cusut niște săculețe din perdelușe vechi și le-a agățat pe vița de vie, vîrînd în ele ciorchinii mai frumoși, ca să-i apere de atacul albinelor și al viespilor. Aș putea să iau unul și să strecor în el o crenguță de cireș ale cărei flori sînt încă închise. Da, e o idee bună ! Florile se vor deschide la adăpostul vălului și ferite de albine, iar eu voi putea observa dacă se întîmplă într-adevăr așa cum a spus bunicul".

Martin sui, fără să mai zăbovească, în pod ; aici nimic nu era o taină pentru el și știa foarte bine unde pusese mama săculețele. Își alese unul fără găuri și fără rupturi, și se întoarse în fugă la cireș. Căută o ramură care să aibă în vîrful ei mulți boboci nedeschiși încă, o vîrî în săculeț și o legă grijuliu cu o sfoară, în așa fel ca albinele să nu poată pătrunde înăuntru.

În aceeași seară îi mărturisi bunicului ceea ce-i venise în minte și-i arătă, mîndru, ce-a făcut, iar acesta controlă legătura ; o găsi bună și săculețul bine închis.

— Cred că ai să te faci doctor cînd vei fi mare, dacă de pe acum umbli în jurul pomilor să-i bandajezi, încheie el rîzînd cu șiretenie.

Puține zile după aceea, florile din săculeț s-au deschis, dar nici o albină nu se putu apropia de ele. După două săptămîni, cireșul era înflorit tot, iar cînd petalele florilor căzură, apărură mii de mingiuțe verzi.

Martin îl chemă pe bunic, fiindcă voia ca acesta să fie de față cînd va dezlega săculețul ; abia scoaseră vălul, că se risipiră pe pămînt multe flori și codițe de floare uscate, în timp ce altele atîrnau veștede, dar încă agățate de creanga pe care bunicul o ținea aplecată. Totuși, uitîndu-se mai bine, băiatul ob-

servă, printre steluțele închircite, trei cireșe verzi, frumos rotunjite.

— Privește puțin, bunicule, aici e ceva ce nu se potrivește : albinele nu puteau, cu siguranță, să treacă prin săculeț !

Bunicul îi făcu cu ochiul :

— Nu, e sigur că n-a fost o albină, ci un jupîn la care nu te-ai gîndit ; ia ghicește, cine-i ?

— Să fi fost o furnică ?

— Nu !

— Atunci, vreo altă gîză mică ?

— Nu, o ființă fără picioare.

Martin se dădu bătut, și bunicul îl lămuri :

— A fost vîntul, care a trecut prin săculeț și a așezat niței polen pe stigmatul acestor trei flori. Ești cam dezamăgit, nu-i așa ? Oamenii de știință vorbesc, de fapt, despre o „polenizare ca operă a vîntului“ și o „polenizare ca operă a albinelor“, dar vezi bine ce muncă neînsemnată îndeplinește cumătrul vînt în comparație cu harnicele noastre albine : fără ele recolta ar fi fost destul de slabă.

Cînd cele trei cireșe s-au copt, Martin le culese pe aceste fiice ale vîntului : una o dădu mamei, alta bunicului, iar pe a treia o mîncă el.

Furnici, albine și fluturi

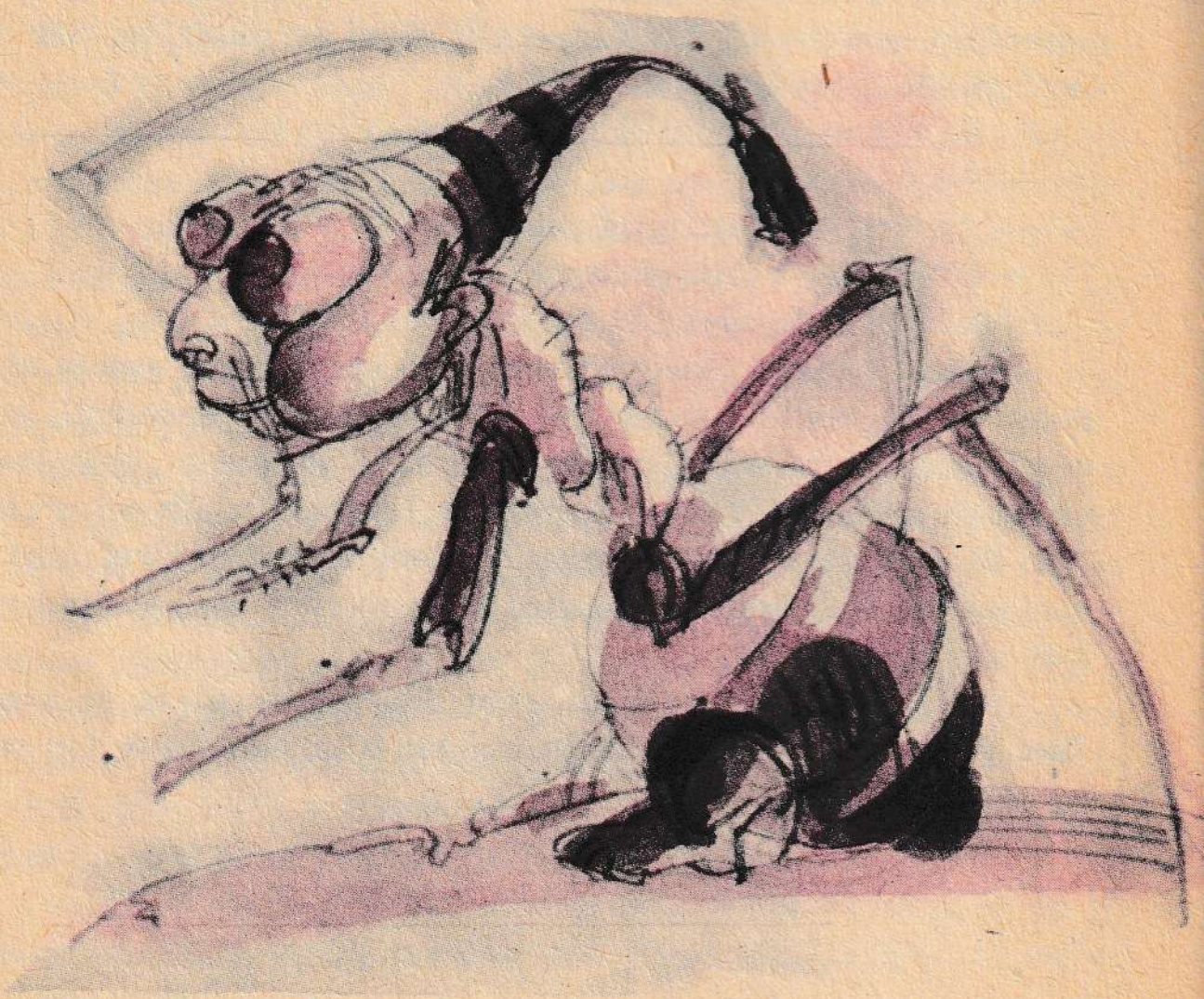

Ai observat vreodată o furnică străbătînd cu iuțeală pajiștea, cățărîndu-se pe tulpina unei flori și intrînd în potirul ei ? Pe loc începe să sugă nectarul, pînă la fundul florii.

Cînd privești bine o furnică, vezi că, prin forma corpului — dacă nu ții seamă de faptul că n-are aripi — aduce cu o albină.

Familia furnicilor locuiește într-o moviliță întunecoasă ; ouăle lor se dezvoltă în coridoare strîmte și în celule mici, unde devin larve, iar apoi furnici, la fel ca albinele. Puii furnicilor primesc și ei ca hrană suc dulce, și de aceea furnicile adulte se

suie pe potirele florilor. Dar vai de albina care ar îndrăzni să se așeze pe o floare ocupată de o furnică ! De îndată ce aceasta simte în apropiere zbîrnîit de aripi, se revoltă și începe să zgîrie aerul ca o pisică înfuriată. Albina se sperie văzînd floarea

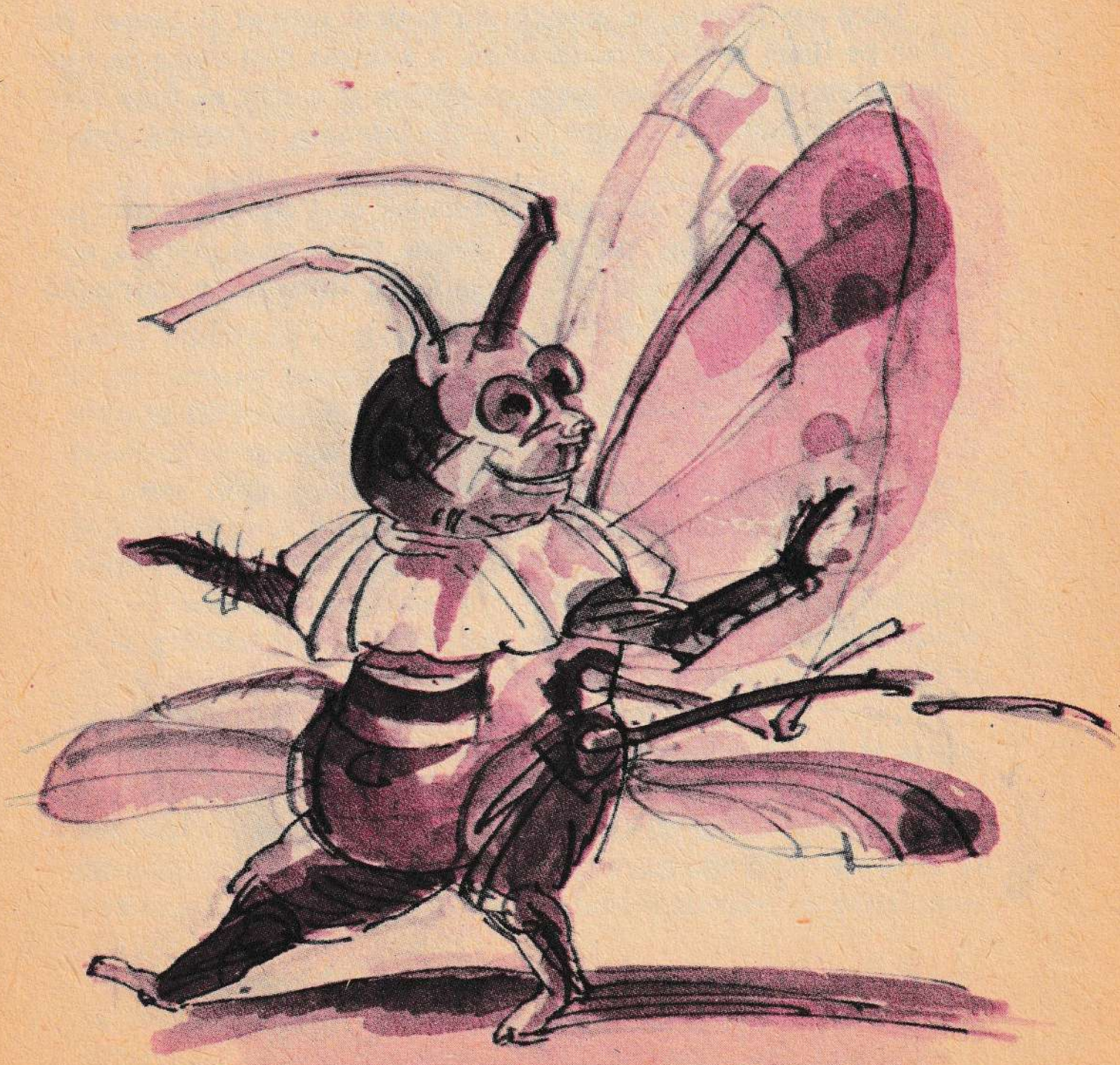

— de obicei atît de blîndă — răsucindu-se spre ea cu aprigă dușmănie, și fuge în grabă.

Furnica își închipuie că o floare, cucerită cu atîta trudă, devine un fagure al ei personal. Începe deci să sugă pe îndelete nectarul, și dacă o altă furnică, aparținînd unui furnicar străin, se suie pe lujer și apare neașteptat pe același potir, e vai și amar ! Se stîrnește o încăierare, pînă cînd cea mai puternică își prinde rivala și o aruncă pe pajiște.

Dacă un fluture se apropie de potirul ocupat și lunecă în zbor pe lîngă petalele multicolore, e alungat fără veste de numeroasele picioruțe înarmate cu gheare și e silit să fugă speriat în văzduh. Un fluture nu poate înfrunta o furnică, ăsta-i lucru știut.

Cînd, în sfîrșit, negricioasa furnică și-a potolit setea, coboară mulțumită pe pămînt și floarea redevine o grădină primitoare către care albinele, laolaltă cu fluturii, se îndreaptă prietenește să strîngă hrană.

Cum se scoate mierea din faguri

Într-o zi de vară, cînd teii erau înfloriţi, bunicul îl chemă pe Martin.

— Azi trebuie să scoatem mierea din faguri, îi spuse el, şi ai să vii cu mine la stupină, să-mi dai o mînă de ajutor.

Cu mişcări măsurate şi domoale, bunicul rîndui într-o cutie toate cele de trebuinţă : un vas mic cu apă, o pană de găină şi o mică afumătoare umplută cu aşchii uscate care, după ce le aprinse şi suflă în ele, începură să ardă, scoţînd fum. Martin stătea alături de el, cu un aer preocupat ; deşi ar fi vrut să ştie la ce serveau toate acele pregătiri, tăcea, întrebîndu-se dacă n-au să fie înţepaţi, fiindcă ştia că albinele te atacă atunci cînd te atingi de mierea lor.

Între timp, bunicul a deschis un stup, a luat afumătoarea şi a suflat două guri de fum din ea, chiar la spatele albinelor, după care a închis repede stupul.

— Iată, Martin, acum albinele cred că le-a luat foc casa şi se grăbesc spre celulele lor ca să sugă cît mai multă miere şi s-o pună la adăpost. Dacă acum deschid stupul şi iau cîţiva faguri, n-o să le pară rău, fiindcă sînt sătule.

Bunicul se întoarse la stup şi-i scoase capacul pe la spate, apoi desprinse un fagure acoperit tot de albine şi, ţinîndu-l în aer, dădu o lovitură puternică în rama de lemn. Albinele, umflate de miere, căzură ca nişte fructe coapte dintr-un pom, şi puţinele care nu se desprinseseră fură măturate cu pana umezită.

Martin aşeză fagurele plin într-o cutie şi-şi continuară astfel treaba, de la un stup la altul. Familiile mai puternice şi mai numeroase dădeau mai multă miere, cele mai slabe, mai puţină ;

roiurile tinere nu dădeau aproape nimic. Nu le luau însă nici unora toată mierea, căci o parte din ea se lasă pentru hrana familiei în timpul iernii.

— Bunicule, de ce te miști așa încet ? Cînd ești în atelier, le faci pe toate mult mai repede.

— Albinelor nu le place să te agiți prea tare în jurul lor ; dacă observă asta, te înțeapă cînd nu te aștepți.

— Te-au și înțepat azi ?

— Nu, azi e vreme frumoasă ; dacă s-ar fi anunțat furtună, m-ar fi înțepat pînă acum de zeci de ori.

Deodată, o albină se așeză pe fruntea băiatului și i se încurcă în păr ; încercă s-o alunge cu mîna, dar ea îl înțepă în deget. Bunicul zîmbi văzînd fața speriată a nepoțelului.

— Trebuie să-ți pui o pălărie de paie ca a mea ; părul tău e ca o pînză de păianjen, pentru albine.

Degetul durea foarte tare.

— Dă-mi mîna, să-ți scot acul. Acul albinelor are cîrlige ca o undiță de pescuit, și de aceea rămîne înfipt. Cînd o albină înțeapă, moare curînd, fiindcă acul smuls îi vatămă corpul.

Bunicul scoase acul și i-l arătă lui Martin, zicînd :

— Nu face nimic ; veninul albinelor e bun pentru sînge : îl curăță și-l îmbogățește. Acum du-te pe pajiște și freacă locul care te doare cu o frunză sau cu nițel pămînt, și astfel o să-ți treacă usturimea.

Băiatul urmă sfatul bunicului, și durerea se potoli încetul cu încetul.

După ce recolta fu dusă acasă, scoaseră cu o furculiță anume căpăcelele de ceară care închideau celulele, ca să se poată scurge mierea. Fiecare celulă plină cu miere e de fapt sigilată cu ceara albinelor lucrătoare. Apoi, fagurii astfel deschiși fură puși într-o mașină pentru stors miere. Învîrtind într-una manivela, Martin auzea cum țîșnește mierea pe peretele interior al mașinii pusă în mișcare, în timp ce din deschizătura de jos un șuvoi auriu porni să se scurgă în vas. Din cînd în cînd, băiatul își schimba mîna obosită de atîta învîrtit și profita de ocazie ca să-și cufunde degetul arătător în rîulețul acela de aur.

Cît era de dulce și de bun ! Gustă de mai multe ori, și bunicul îl lăsă, gîndindu-se că, la urma urmei, nu se scoate miere în fiecare zi. La ora dejunului, mama îi aduse o felie mare de pîine, pe care băiatul o puse sub șuvoiul de miere. Dar deodată acesta se opri ; vai, vai, și-a aplecat prea tare capul, și mierea i-a încleiat părul ! Astfel încît fu nevoit să și-l spele cu apă caldă, înainte de a mușca din felia de pîine.

Către seară, după ce isprăviră treaba, bunicul cufundă o scîndurică în miere și, arătîndu-i picăturile aurii care se scurgeau de pe ea, îl întrebă :

— Privește aceste picături ; cîte flori crezi că trebuie să viziteze o albină ca să strîngă una ?

— Vreo zece sau douăzeci.

Chipul bunicului deveni grav.

— Nu, băiatule, nu-i așa, îl lămuri el. O singură picătură cuprinde într-însa multe mii de flori. Dintr-un singur mărgăritar dintr-acesta auriu emană parfumul unei grădini întregi. Adesea oamenii dau puțină importanță mierii. Odată eram invitat într-o familie și am fost servit cu miere. Ei bine, copiii lăsau pe farfurie și pe cuțit mai multă miere decît puteau strînge o sută de albine într-o zi.

Iată de ce, la masă, bunicul ștergea de două sau trei ori cuțitul pe pîine și curăța bine farfuria. De atunci și Martin făcu la fel, gîndindu-se de fiecare dată la florile de pe pajiște, la soarele care le făcea să crească și la albinele muncitoare al căror har e demn de tot respectul.

Șoarecele din stup

Într-o zi, Martin descoperi într-un colț al podului un coș de paie, din acelea care se foloseau pe vremuri pentru albine și care mai țin și azi loc de stupi în anumite regiuni.

Băiatul îl duse în atelier și-l arătă bunicului. Acesta îi spuse că avusese el însuși, cu ani în urmă, asemenea coșuri și, cu acest prilej, îi veni în minte o întîmplare cu un șoarece, pe care voi s-o povestească nepotului.

— Pe vremea aceea așezam stupii de paie sub acoperișul hambarului. Dar, într-o zi, un șoarece încercă să-și facă cuib printre ei, căci aici era mai ferit de pisici. Se învîrti încoace și încolo, adulmecă unul din aceste coșuri și începu să roadă paiele cu dinții săi ascuțiți, ca să-și deschidă o cale. Cînd intrarea fu destul de largă, șoarecele, mulțumit, își dădu seama că se află într-o încăpere mare, și dintr-o săritură se trezi chiar în mijlocul stupului. Dar îndată albinele-străji văzură că în casa lor a intrat o dihanie care vrea să tulbure liniștea familiei. Se repeziră îndîrjite asupra șoarecelui, împungîndu-l în spinare. Acesta sărea îngrozit prin stup, învîrtindu-se încoace și încolo și chițăind.

Străjile se îndîrjiră și mai tare ; mirosul acru de venin se împrăștie prin întreg stupul, dînd alarma, și într-o clipită o ceată de albine înfuriate năpădi spinarea cenușie a șoarecelui care, chițăind înspăimîntat, căuta în zadar o scăpare. Dar urdinișul era prea strîmt pentru el, și în salturile lui oarbe nu izbutea să găsească intrarea pe care și-o deschisese cu puțin înainte, cu dinții. În scurt timp veninul albinelor îl ucise și șoarecele căzu mort pe podeaua de lemn a stupului.

Cînd se lăsă noaptea, albinele se liniștiră și nu dădură prea mare atenție grămăjoarei de blană care zăcea nemișcată pe jos.

După puține zile, însă, își dădură seama că în stupul lor se

petrecuse o mare nenorocire : șoarecele putrezea și răspîndea un miros îngrozitor printre albinele parfumate de miere. Cînd se întoarseră de pe pajiștile înmiresmate de flori, duhoarea din stup le sufoca.

Ce să facă ? Să părăsească stupul ? Să arunce afară corpul străin nu era cu putință, era prea mare și prea greu pentru ele.

În culmea deznădejdii, avură totuși o idee fericită care le salvă : ca și cum s-ar fi înțeles între ele, ceresele se apucară în grabă să fabrice plăcuțe galbene, în timp ce albinele-constructori înălțară un perete de ceară și de rășină în jurul nefericitului șoarece. Peretele se ridică tot mai sus și închise ca într-o mică cupolă leșul șoarecelui. Nu fu lăsată nici o crăpătură, și îndată ce mirosul grețos se risipi, harnica familie a albinelor fu din nou învăluită în mirosul ei plăcut.

După venirea toamnei, eu, care pe vremea aceea eram un apicultor tînăr, m-am gîndit să mai arunc o privire, înainte de a se lăsa frigul, asupra albinelor mele din coșurile lor de paie. Am săltat deci un coș și am tras de sub el podeaua de lemn ; atunci am văzut misterioasa movilită negricioasă. Am pus la o parte coșul și am desprins cu cuțitul o așchie din ceara întărită ; în fața mea apăru o pielicică cenușie și, continuînd să răzuiesc ceara cu cuțitul, am descoperit cu uimire șoarecele mort. Întorcîndu-mi nasul, l-am aruncat de pe scîndură pe musafirul nepoftit, apoi am spălat-o cu grijă și am așezat la loc coșul cu albinele.

Dacă roiul acela n-ar fi avut ideea să construiască un mormînt pentru șoarece, l-aș fi pierdut : căci, într-adevăr, ori s-ar fi asfixiat de mirosul urît al leșului, ori ar fi fost silit să fugă în mare grabă.

Mi-a povestit odată un apicultor că a găsit și el un mic morman de ceară pe podeaua stupului. Înăuntru era un melc mort. Și lui albinele îi construiseră un mormînt.

Toamna

Prunul din mijlocul ariei era încărcat de fructe coapte. Multe prune cădeau pe pămînt și Martin observă, atunci cînd le aduna, că unele din ele fuseseră ciupite de albine și aveau o găurică în pulpa dulce și fragedă. Cînd începu culesul pomilor, bunicul și nepotul apropiară o scară de trunchi și, în timp ce bunicul se suia pe ea fără grabă, Martin se cățără sus, printre crengi. Din copacul scuturat căzură roadele mai coapte, în timp ce în frunziș se stîrni bîzîitul albinelor care, tulburate în timpul ospățului, plecau în altă parte să caute bunătăți.

Din vîrful pomului se auzi vocea lui Martin :

— Bunicule, albinele mănîncă cele mai frumoase fructe ! Nu se puteau mulțumi cu florile, și să ne lase nouă prunele ?

— Privește pajiștea, îi răspunse bunicul, nu se zărește decît iarba tîrzie, unde nu se află nectar de supt ; pînă și florile din grădină mai au foarte puțin, pe vremea asta secetoasă. Iată de ce albinele caută în fructe un pic de suc dulce ; nu trebuie să le împiedicăm, ci mai degrabă să socotim aceasta drept un semn că e timpul să începem alimentația artificială. De îndată ce vom isprăvi culesul prunelor, o să-mi dai o mînă de ajutor la pregătirea vaselor trebuincioase.

Băiatul culese prunele la care nu se putea ajunge de pe scară, și curînd coșurile fură pline.

După ce le-au dus în casă, bunicul luă o cheie de pe poliță și porni spre căsuța stupilor. Aici, într-un dulap, erau așezate vasele care serveau la hrănirea albinelor : erau niște cutiuțe de lemn.

Bunicul îi explică băiatului :

— Vezi, aceste cutiuțe sînt introduse în stup pe la spate, și pe ele se sprijină o sticluță cu sirop de zahăr ; albinele vin să se plimbe pe marginea cutiuței, pentru a suge băutura dulce care picură din sticluță, apoi se întorc la faguri și umplu ce-

lulele. Cînd acestea sînt pline pînă la margine, ceresele le închid cu un căpăcel.

— Vrei să spui că albinele nu și-au strîns miere atît cît să le ajungă pentru toată iarna ? întrebă Martin.

— Nu uita că în perioada înfloritului le-am luat mult din recoltă. Totuși, fiecărei familii i se lasă întotdeauna destulă, fiindcă dacă li se dă prea mult sirop devin slabe și leneșe.

Vasele au fost spălate la fîntînă, iar sticluțele scoase din pivniță și clătite cu grijă ; apoi toate fură lăsate să se usuce la soare, după care le duseră la stupină. Către seară, bunicul puse la fiert o oală cu apă, vărsă zahărul în ea și, la sfîrșit, luă dintr-o cutie o mînă de buruieni uscate pe care le aruncă în apa clocotită. Întinse cutia spre Martin pentru ca acesta s-o miroasă, și băiatul recunoscu parfumul mușețelului pe care-l băuse cînd avusese dureri în pîntece.

— Și pe albine le doare burta ? întrebă el mirat.

Bunicul rîse :

— Nu, și nici n-am să le las mușețelul în sirop. El îl parfumează doar și-i dă tărie. În felul acesta, albinele primesc mai bine hrana și le place de parcă ar fi miere adevărată.

Cînd se lăsă întunericul, duseră siropul la stupină. Martin păși înaintea bunicului, cu o lampă ; știa că albinele nu trebuiesc hrănite ziua, fiindcă beau dintr-o dată prea mult lichid și devin neliniștite. Se poate întîmpla ca, după ce și-au golit vasul, ele să se repeadă, bete de zahăr, într-un alt stup unde să mai fie încă sirop, pentru a-l fura. Se înțelege că familia invadată se apără de acest atac, și astfel se poate stîrni o bătălie cu sute de victime. Iată de ce sînt hrănite noaptea, cînd nu ies din stup.

Cutiuțele de lemn fuseseră așezate la locul lor în timpul zilei, așa încît nu le mai rămînea acum decît să umple sticluțele. Una după alta, ele fură sprijinite de suportul lor, și puțin după aceea un murmur ușor le dădu de veste că albinele, atrase de mireasmă, s-au apropiat de hrană.

Toată noaptea au supt din ea și au dus-o în celulele lor, iar în ziua următoare cutiuțele și sticlele erau goale. După

două zile de odihnă, roiurile mai căpătară o porție, și tot astfel pînă cînd avură miere destulă pentru iarnă, cînd pînă și celulele cele mai depărtate fură pline.

Toamna tîrziu, cînd în imașuri se auzeau talăngile vacilor scoase la păscut, bunicul așeză la loc toate vasele care i-au slujit la hrănirea albinelor. Apoi acoperi stupii cu un strat de paie, avînd grijă să fie bine apărați, ba uneori chiar și cu două straturi, astfel ca nici o familie să nu sufere de frig. În sfîrșit, apropie canaturile urdinișului și-i spuse lui Martin :

— Acum poate să vină și iarna, că albinele mele nu mai au de ce să se teamă !

Vine iarna

Iarna se apropie, rîndunelele au plecat și cireșul începe să-și piardă frunzele îngălbenite.

Cerul e albastru și limpede, dar aerul e umed și rece și doar cîteva albine mai zboară în jurul stupinei.

Oile pasc otava pășunilor. Vremea înfloririi a trecut ; doar cîteva brînduțe de toamnă se mai ițesc ici și colo.

De pe unul din urdinișuri, o albină se ridică în zbor și se învîrtește prin aer căutînd flori de cîmp, dar nici un potir n-o mai îmbie. În preajma unei grădini, o adiere ușoară îi îndoaie în joacă antenele și o mireasmă dulce o conduce, ca de-a lungul unei cărări luminoase, către o tufă unde înfloresc ultimele astre.

Albina întîrziată se plimbă voioasă printre ele, dar acum picătura de miere pe care o duce acasă e săracă și acră, ultima, desigur, din anul acesta.

În ziua următoare nici o albină nu mai iese din casă. Gerul nopții a stins verdele plantelor și bruma acoperă cîmpia. Nici tălăngile vacilor nu mai răsună în aerul răcoros.

Albinele-străji s-au retras de la intrarea stupilor, refugiindu-se înăuntru. În zorii zilei, apicultorul se îndreaptă spre stupi pășind pe pămîntul înghețat și se încredințează pentru ultima dată că ușițele urdinișului sînt trase atîta cît trebuie, pentru ca prin deschizătura mică să nu poată intra suflarea rece a vîntului.

În stup, albinele se apropie unele de altele. Matca e înconjurată și încălzită de familia ei, care o învăluie cu căldura soarelui strînsă în miere. Ori de cîte ori aerul pare să se răcească, albinele se strecoară spre o celulă și sorb o picătură de hrană care reaprinde în ele un strop din căldura verii. Acum poate să vină iarna, să se abată și gerul cel mai aspru : în stup nu este frig.

Arborii și-au scuturat ultimele frunze, fulgi albi, cristalini, cad neîncetat din cer, acoperind cîmpiile. Albinele s-au cufundat în adîncul somn al iernii : legănate de blînda căldură a mierii, dorm visînd pajiștile smălțate de steluțele ademenitoare ale potirelor și de micii sori multicolori.

CUPRINS

Somnul iernii 3
Deșteptarea 7
Pîinița soarelui 11
Albinele răspund 14
Viața unei matce 19
Zborul spre soare 22
Albinele roiesc 24
Băiatul și roiul 28
Ziua roitului 31
Roiul cel nou are o casă a lui 33
Roitul în pădure 34
Diviziunea muncii 38
Zborul către lume 41
Albinele și fructele 45
Furnici, albine și fluturi 48
Cum se scoate mierea din faguri 51
Șoarecele din stup 54
Toamna 57
Vine iarna 60